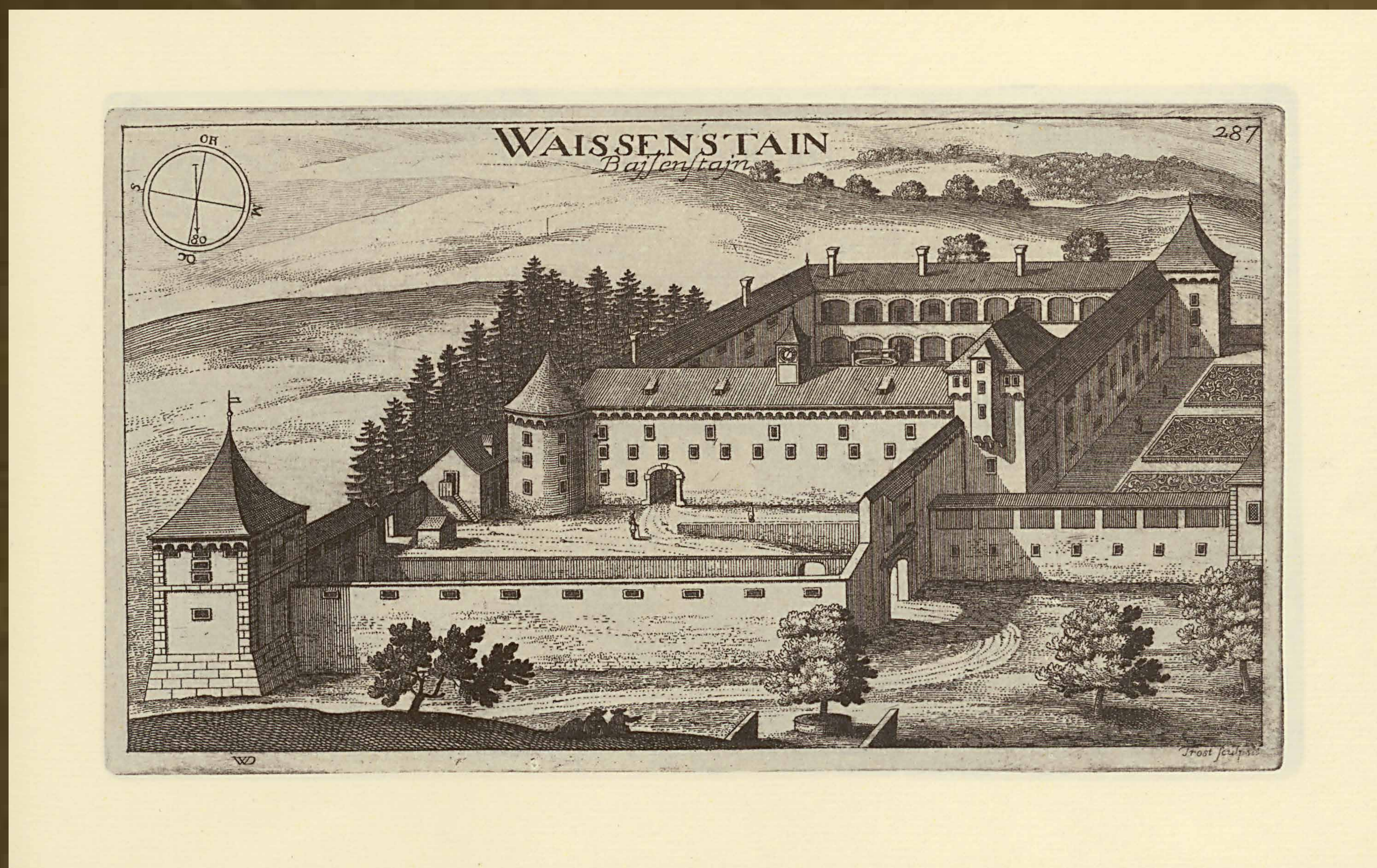

Boštanj pri Žalni

Grad Boštanj pri Žalni

J. V. Valvasor, *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, Faksimilirana izdaja, Ljubljana 1995

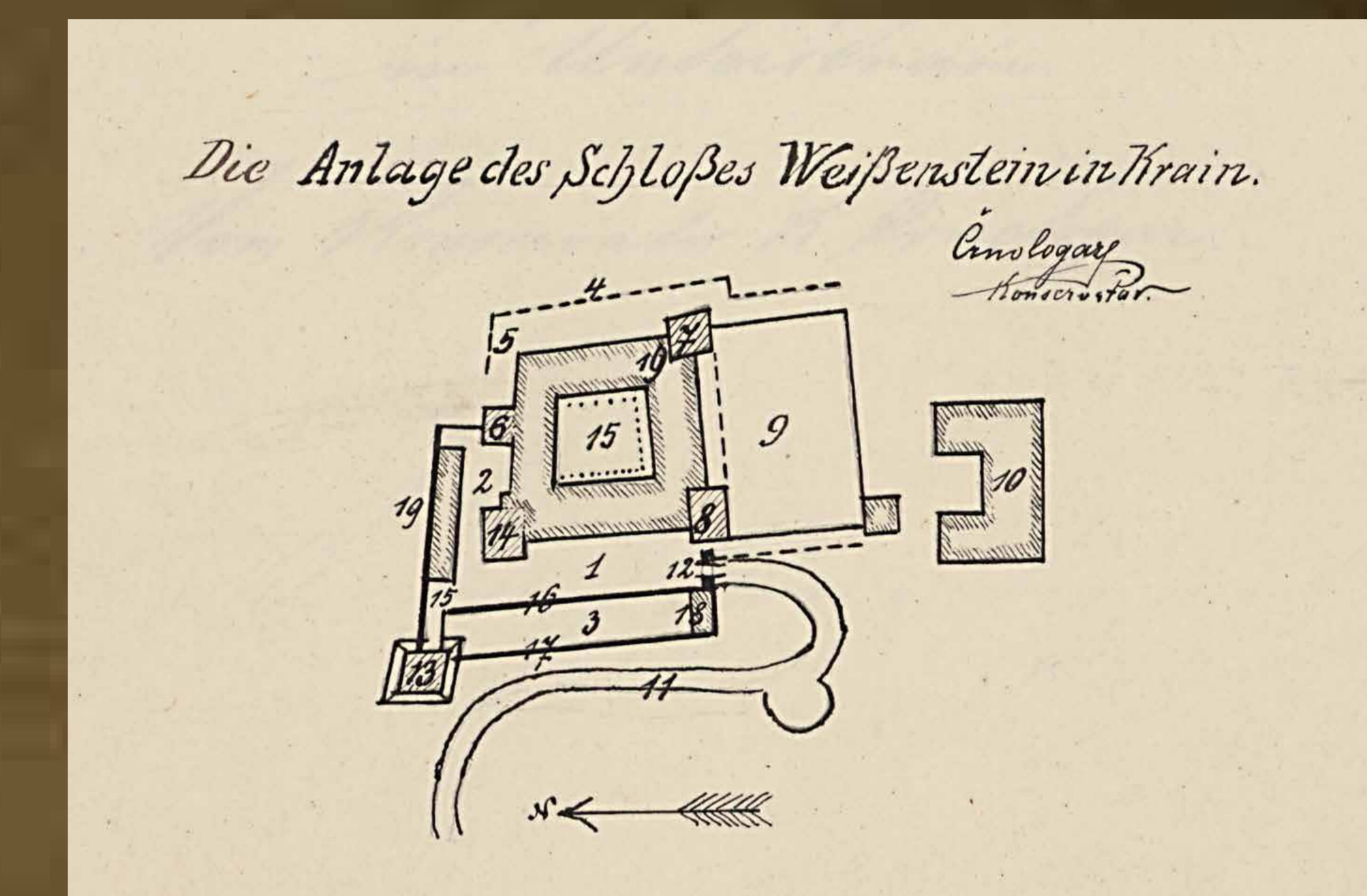
Na strmem griču nad Velikim Mlačevim pri Grosuplju so verjetno že v drugi polovici 15. stoletja kljub ugovorom stiškega opata Wolfganga in Florijana Scharffa, zakupnika višnjegorske gospoščine, na prej srenjski zemlji gospodje Lambergi pozidali grad Boštanj. Leta 1549 je namreč kranjski deželni upravitelj od nadvojvode Ferdinanda I. dobil dovoljenje, da sme na starem gradišču »Zagradec« zgraditi grad, kar kaže, da so Lambergi takrat le predelali staro poslopje in ga leta 1558 razširili ter obdali z obzidjem in obrambnimi stolpi. Kot zastavni imetnik je leta 1644 na gospostvu zagospodaril Erazem pl. Engelshaus, po osmih letih pa je bilo gospostvo prodano grofu Eberhartu Leopoldu Ursini-Blagaju. Blagaji, ki so grad v 18. stoletju preoblikovali v imenitno baročno rezidenco, so bili lastniki Boštanja do leta 1901, ko ga je podedovala baronica Terezija Lauer-Lazarini iz Solkana. Njen naslednik Ludvik Lazarini ga je leta 1942 prepustil italijanski družbi Emona, 1944 pa so grad, v katerem je bila nastanjena okupatorska posadka, požgali partizani.

Določitev pomirja gospostva Boštanj pri Žalni, 16. 5. 1553

Grad Boštanj je zgradil kranjski deželni upravitelj Jakob Lamberg. Za vzpostavitev pomirja je smel od srenje štirih vasi dobiti potreben svet. Vas Šmartno je Lamberg kupil, podrl hiše ter na njihovem mestu napravil grajsko polje in pristavo. Meje pomirja in zamenjavo posestev z vasi Malo in Veliko Mlačevo ter Zagradec pa je določila komisija, ki so jo sestavljali člani kranjskih deželnih stanov in kranjski deželni vicedom Krištof pl. Khüllenberg.

SIAS 1063, Zbirka listin, št. 1446

Tloris gradu Boštanj Konrada Črnogarja, 1901

Že v času Habsburške monarhije so se zavedali pomena zaščite kulturne dediščine. Spomeniški urad je leta 1901 poslal konzervatorja K. Črnogarja, da oceni stanje gradu Boštanj. Posebej ga je navdušila knjižnica s 1210 naslovi, ki jo je začel zbirati grof Sigmund Anton Jožef Ursini-Blagaj sredi 17. stoletja. Izrisal je tudi tloris gradu, ki prikazuje: 1, 2 zunanje dvorišče, 3 cvinger, 4 sledi obzidja, 5 severozahodni kot, 6, 7, 8 stolpe, 9 vrt, nekdanji jarek in obzidje, 10 hlev, 11 cesto na grad, 12 grajska vrata z dvignim mostom, 13 prostostoječi, borbeni stolp, 14 rizalit s knjižnico, 19 kapelo in 6 kuhinj.

SIAS 1100, Cesarsko-kraljevi spomeniški urad, sk. 16, p. e. II/309

Legra gradu Boštanj pri Žalni v franciscejskem katastru za Kranjsko, 1823

SIAS 176, Franciscejski kataster za Kranjsko, k. o. Slivnica, N 253, A 04

Grb Jakoba pl. Lamberga, s. d.

Po novejših raziskavah izhajajo Lambergi iz rodu ministerialov Goriških grofov, ki so imeli svoj sedež v Goriških brdih. Rodbina je postala pomembna v 15. stoletju, v 17. in 18. stoletju pa je dosegla vrhunec. Bili so vojaki, državniki, diplomati in cerkveni dostojanstveniki. Na Kranjskem so imeli številna posestva in gradove: Bled, Boštanj, Brdo pri Lukovici, Čemšenik, Čretež, Črnelo, Gamberk, Graben, Gutenberg, Kamen, Logatec, Mirno, Ortnek, Smreko, Staro Loko, Stari Gutenberg, Snežnik, Trniče pri Begunjah, Pusti grad pri Radovljici in Zaprice.

SIAS 1071, Zbirka grbov in zastav, št. 402

